

Kane-seminaari

Aktiivinen kansalaisuus ja sen monimuotoisuus; arjen taidot työryhmän muistiinpanot.

Kansalainen – Aktiivinen kansalainen

- Aktiivisuus sisäänrakennettu kansalaisuuden käsitteeseen
- Kansalaisuuden ymmärtäminen omakohtaisen toiminnan näkökulmasta
- Kansalaisuusajattelu pitäisi saada aiempaa tehokkaammin esille yhteiskunnallisessa keskustelussa. -> Kansalaisuus muutakin kuin pelkkää valtion jäsenenä olemista
- Onko aktiivisuuden korostaminen kulttuurisidonnaista?
  - o Kuuluuko kulttuuriperinteeseen passiivisuuden elementti
  - o Pitääkö sen vuoksi aktiivisuutta erikseen korostaa?
  - o Maahanmuuttaja puheenvuorossa kansalaisuus määrittyi hyvin eritavoin verrattuna perinteiseen suomalaiseen tapaan.
- Miksi halutaan korostaa aktiivisuutta?
  - o Onko poliittisen apatian peittämistä? Halutaan tuoda äänestämättömyyden ongelma esiin ja saada ihmiset jälleen äänestämään.
  - o Jos kansalaisuus sisältää automaattisesti aktiivisuuden, mitä ovat ne henkilöt jotka eivät ole aktiivisia. Ovatko he ei-kansalaisia?
- Kansalaisuus alamaisuutta?
- Sosiaalisten normien ja arvojen vaikutus kansalaisuuden määrittelyyn
- Onko Suomi valmis osallistuvaan kansalaisuuteen?
  - o Halutaanko osallistuminen/osallisuus laittaa tiettyihin lokeroihin, joita olisi helpompaa hallita
  - o Miksi Suomi ei olisi valmis? Johtuisiko asenteista, aiemmista kokemuksista vai yhteiskunnan rakenteista?
- Onko olemassa ei-toivottua aktiivisuutta?
  - o Miten suhtaudutaan esimerkiksi mielenosoittajiin, tai Internetissä leviäviin vihayhteisöihin?
  - o Liitetäänkö aktiivisuus aina automaattisesti positiiviseen toimintaan?
  - o Missä on toivotun ja ei-toivotun toiminnan rajapinta?
  - o Todettiin, että kansalaisyhteiskunnan toiminta on monimuotoista ja sillä on sekä positiiviset että negatiiviset puolensa.
- Vaatiiko aktiivinen osallistuminen suuremman joukon hyväksynnän?
  - o Voiko pieneen piiriin osallistumisen laskea aktiiviseksi kansalaisuudeksi?
  - o Onko esimerkiksi perhepiirissä tapahtuva vapaaehtoistoiminta aktiivista kansalaisuutta?
  - o Nähtiin, että osallistuminen on hyvin monimuotoista ja siksi ei kannata tehdä liian tiukkoja rajanvetoja
- Miten kansalaisuutta voidaan vahvistaa?
  - o Yhteiskunnallisessa puheessa korostetaan yksilön suhdetta valtioon. Suhde on kuitenkin hyvin etäinen eikä mahdollista avointa dialogia. Yhteiskuntasuhde jää

tällöin hyvin kaukaiseksi. -> Pitäisi korostaa enemmän kansalaisen suhdetta lähimpään viranomaiseen, jonka kanssa avoin dialogi mahdollistuu. Näin ollen yhteiskuntasuhde olisi läheisempi.

Kokemuksellisen tiedon merkitys

- Nähtiin ryhmässä erittäin tärkeäksi kysymykseksi
- Auktoriteettiuskaisuus, kansalaiset luottavat auktoriteetteihin
  - o Kokemuksellista tietoa ei arvosteta
  - o Marginaalissa olevien piirissä usko auktoriteetteihin muita vahvempaa
  - o Asiantuntijavaltaa on vaikeaa vastustaa. Jos ei arvosta omaa kokemustaan, miten voi vastustaa asiantuntijavaltaa.
  - o Voi olla osallistumisen este, jos kokemuksellista tietoa ei arvosteta
- Mikä on kokemuksellista tietoa? Miten ja kuka sen määrittelee?
- Miten kaikkien kokemuksellinen tieto voidaan ottaa huomioon?
  - o Jos kaikessa korostetaan yksilöllisyyttä, niin miten saadaan yhteisöllisyys ja yhteiset arvot esiin?
  - o Rakenteiden täytyy mahdollistaa dialogi. Tarvitaan joustavia rakenteita, jotta keskustelu yhteisistä asioista mahdollistuu.

Kansalaiskasvatus – oppiva kansalaisuus

- Koulujen demokratia oppiminen
  - o Kouluissa ei juurikaan demokratia oppimiseen liittyvää opetusta
  - o Kouluissa on tehty demokratia oppimisen kokeiluja, mutta vaikea saada pysyväksi käytännöksi
  - o Pitäisi oppia omat oikeutensa ja miten yhteiskunnalliseen toimintaan voi osallistua.
  - o Joissakin kouluissa opetetaan vielä kansalaistaitoa ja vapaaehtoistoimintaan osallistumista. Tarvittaisiin enemmän.
- Aikuisten kansalaisuuteen opettaminen voisi olla hyvä tehtävä kansalaisjärjestöille
- Perheen tehtävänä on ohjata oppivan kansalaisuuden pariin. Suhtautuminen yhteiskuntaan ja sen toimintoihin periytyy vanhemmilta.
- Milloin on valmis kansalainen?
  - o Ei koskaan. Kansalaisuuteen oppiminen on prosessinomaista henkilökohtaista kasvua.
  - o Ympäristöt ja kulttuuri muuttuvat jatkuvasti, samoin kansalaisuuden määritelmä.
- Kouluihin tulisi saada argumentoivan oppimisen kursseja
  - o Käytetään paljon Yhdysvalloissa, Suomen tulisi ottaa sieltä mallia.
  - o Dialogiseen keskusteluun tulisi oppia jo koulussa. On opittava argumentoimaan ja perustelemaan oma kantansa.
  - o Viestintää pitäisi oppia jo pienestä pitäen, vanhempana huomattavasti vaikeampaa.
- Kouluissa annetaan paljon yksioikoisia näkökulmia

- Oppilaalla ei ole mahdollisuutta itse valita mitä tai mihin haluaa uskoa. Asiat esitetään totuuksien kaltaisina.
- Menettääkö eläkkeellä joitain kansalaisoikeuksia?
  - Tulee huomaamattomaksi ja kasvottomaksi.
  - Elämänpiiri mullistuu täysin.
  - Entiset aktiviteetit saattavat loppua. Itse tulee huolehtia siitä, että uutta tekemistä löytyy, kukaan muu ei siitä huolehdi.